

NØRD-TROMS MUSEUM

Forsknings- og utviklingsplan for Nord-Troms museum 2020-2024

Oktober 2019

Innhold:

Innledning	3
Hva er forskning og utvikling?	3
Forskning ved museer	4
NTRMs målsetninger	4
Mål for forskning	5
Mål for utvikling	5
Hvem skal forske?	5
Hva forskes på?	5
Strategier for forskning	6
Organisering av forskning	6
Samarbeidspartnere	6
Museumsnettverk	7
Hvordan forskning formidles?	7
Pågående forsknings- og dokumentasjonsprosjekter	8
Forskningsprosjekter	8
Dokumentasjonsprosjekter	8
Planlagte prosjekter	8
Samlinger, arkiv og fagbibliotek	9
Litteratur	9

Innledning

Nord-Troms museum AS (NTRM) er et konsolidert museum som ble stiftet i 1979 som økomuseum av Nord-Troms historielag. I dag eies museet av 6 kommuner: Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen, Kåfjord, Storfjord og Lyngen. Regionen er et område for tre folk: samer, kvener og nordmenn. Dette avspeiles også i museets formål. Ifølge vedtekter skal museet «særlig arbeide med kulturelle møter og brytninger i fortid og samtid». Synliggjøring av det kulturelle mangfoldet i Nord-Troms er et særlig viktig område. Nord-Troms museum er et regionalt mangfoldsmuseum. I de siste årene har også krigshistorie og kald krig blitt et viktig ansvarsområde for Nord-Troms museum.

Forskning er en av museets fire F:er som ifølge St.meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum* legger økt vekt på faglig kvalitet og samfunnsrolle for museene. Først og fremst gir forskning godt grunnlag for de andre F:ene, **fornyning, forvaltning** og **formidling**, og er en forutsetning for at de blir utviklet. Derfor er det viktig at forskning ved Nord-Troms museum prioriteres i de neste fire årene. I tillegg vil forskningen bidra å øke Nord-Troms museums status som forsknings- og kunnskapsinstitusjon. For at forskning skal bli prioritert, trenger museet en langsiktig forsknings- og utviklingsplan. Planen skal gjelde fram til 2024, men den må kunne revideres etter behov. Forsknings- og utviklingsplan skal rulleres i takt med Nord-Troms museums formidlings-, samling- og strategiplan.

Forskningsplan er utarbeidet av museumsdirektør/førstekonservator NMF Kaisa Maliniemi i samarbeid med museets ansatte. Det ferdige forslaget er vedtatt av styret til Nord-Troms museum AS.

Hva er forskning og utvikling?

Forskningsbegrepet er definert i den såkalte Frascati-manualen, som er utviklet av OECD (Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling). Den har fastsatt internasjonale retningslinjer for avgrensning og klassifisering av forsknings- og utviklingsarbeid. Forskning og utvikling (FoU) defineres som

/--/kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av denne kunnskapen for å finne nye anvendelser.

Forskningen skal baseres på en eller flere problemstillinger. Den utføres i tråd med anerkjente metoder og med teoretiske tilnærminger som er adekvate for problemstillingene. Den nye kunnskapen skal formidles i en vitenskapelig form.

FoU-definisjoner:

Grunnforskning er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta – uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

Anvendt forskning er virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot å fremstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Forskning ved museer

Forskning er museenes kjerneoppgaver. ICOMs (International Council of Museums) mener at museene har som sentral oppgave å samle inn, bevare og konservere, forske i, formidle og stille ut materielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser. Selv om forskning i museene i Norge ikke er nedfelt i lov, forventes det at museene skal drive forskning. Alle museene som får driftstøtte fra Kulturdepartementet, er pliktet til å rapportere sitt FoU-arbeid til Kulturrådet. Resultatet blir evaluert og offentliggjort.

I *Humaniorameldingen* omtales forskningsvirksomheten til museene slik: «Museene jobber systematisk med å forvalte, bygge ut og forske på egen samling, og har en enestående mulighet til å bedrive forskning.» (Stortingsmelding nr. 25 (2016-2017)).

I Stortingsmelding nr. 49 (2008-2009) understrekes viktigheten av forskningen:

Forskning og kunnskapsutvikling ved museene er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling. Et delmål vil være økt forskningssamarbeid, både i museumsnettverket og mellom museene og forskningsmiljøer i kunnskapssektoren.

Museenes utvikling er hele tiden avhengig av å ha en solid forskningsinnsats i bunnen. Uten dette vil vi på sikt bare gå på tomgang og bli uinteressante skall med uforståelige gjenstander.

NTRMs målsetninger

Nord-Troms museum er en kunnskapsinstitusjon som skal drive forsknings- og utviklingsarbeid. Dette skal sees i sammenheng med museets andre oppgaver: innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling. De ulike oppgaver er avhengige av hverandre. Museet arbeider hele tiden med kunnskapsutvikling gjennom

utstillinger, publikasjoner, foredrag og prosjektarbeid. NTRMS større utstillinger bør være forskningsbaserte. Prosjektarbeid, dokumentasjonsarbeid, arbeid med samlinger og utstillinger bør danne grunnlag for forskning. Resultater av forskning og dokumentasjon bør formidles videre på ulike måter. Det er viktig at FoU-arbeid knyttes til museets ansvarsområder og at kunnskapen tilgjengeliggjøres.

Mål for forskning:

- Forskning skal drives på høyre nivå. Forskning som utføres ved et museum er verken prinsipielt eller kvalitativt forskjellig fra annen forskning.
- Forskingen skal avspeile museets tematiske hovedområder og utvikle ny kunnskap og innsikt som står i relasjon til samlingsforvaltnings- og formidlingsplaner museet har vedtatt.
- Forskning skal synliggjøre at museet besitter en sammensatt kunnskap og kompetanse, og vise hvordan den kan komme til nytte
- Museet skal formidle og synliggjøre forskning og kunnskap på et høyt nivå.
- Museet skal videreutvikle og revitalisere sine kulturhistoriske samlinger med grunnlag i forskning

Mål for utvikling:

- Museets skal drive kunnskapsutvikling av høy kvalitet
- Kompetanseheving for ansatte
- FoU skal forankres og tydeliggjøres i NTRMs planer og strategier
- FoU-samarbeid med kunnskaps- og forskningsmiljøer

Hvem skal forske?

Forskerplikt og forskerrett er avklart i stillingsinstrukser:

- alle ved Nord-Troms museum med høyere utdanning bør ha mulighet til å forske
- alle kan drive dokumentasjonsbasert arbeid
- man bør ha mulighet til å engasjere forskere/prosjektledere og prosjektmedarbeidere utenfor museet for å drive forskning

Hva forskes på?

Forskning på Nord-Troms museum kan drives på følgende område:

1. Temaer i museum – på materielle og immaterielle samlinger eller gjennom innsamling og dokumentasjon av nytt materiale
2. Temaer om museum – museet samfunnsrolle og museologi der man forsker på museet som institusjon og på dets funksjon
3. Temaer relatert til museets ansvarsområde:
 - Kulturmøter

- Kvener og samer, deres kultur og historie
- Nye etniske folkegrupper
- Lokalhistorie – blant annet kysthistorie
- Krigshistorie og kald krig
- Immateriell kulturarv og tradisjonshandverk

Strategier for forskning

NTRM ønsker å satse på forskning. Derfor er det viktig at museet tilrettelegger strategier slik at museets ansatte har mulighet til å drive forskning. NTRM skal

- stille klare krav til forskerkompetanse ved ansettelse i konservatorstillinger
- stimulere de ansatte til å øke formalkompetansen gjennom faglig aktivitet og forskeropplæring
- stimulere de ansatte å skaffe autorisasjon som konservator og førstekonservator Norges Museumsforbund (NMF).
- sikre forskningstid til dem som driver forskning og utviklingsarbeid
- satse på tverrfaglig arbeid
- oppmuntre å ta kreative valg av forskningsområder
- være fleksibel

Organisering av forskning

Nedsetting av faggruppe:

- Fagleder/prosjektleder
- Interne medlemmer avhengig av prosjektet
- Eksterne medlemmer avhengig av prosjektet

Samarbeidspartnere

Nord-Troms museum har allerede inngått flere samarbeidsavtaler med institusjoner i regionen. I tillegg til de som finansierer NTRMS prosjekter er følgende instanser relevante for museumssamarbeid:

Formaliserte/formaliseres:

- Senter for nordlige folk
- Halti nasjonalparksenter
- Halti kvenkultursenter IKS– Haltiin kväänisentteri

Andre:

- Riddu Ridđu-festival
- Andre museer i Troms og Finnmark
- Universiteter, forsknings- og kunnskapsinstitusjoner
- Museer på Nordkalotten
- Enkelte forskere og resurspersoner
- Nord-Troms historielag, Lyngen historielag og Skjervøy historielag
- Organisasjoner, foreninger og institusjoner i regionen

Museumsnettverk

Det er et overordnet mål at alle museer som mottar statlig driftsstøtte skal delta i utvikling og drift av nasjonale nettverk. NTRM er med i disse nasjonale museumsnettverkene:

- Minoritet og kulturelt mangfold
- Nettverk for demokrati og menneskerettigheter
- Fiskerihistorie og kystkultur

I tillegg er NTRM i dialog med Samisk museumslag/Samisk seksjon i NMF.

Hvordan forskning formidles?

- Utstillinger
- Utstillingskataloger med vitenskapelig tyngre
- Nord-Troms museums egen publikasjoner
- Tidsskriftartikler (fagfelleevaluering)
- Årbøker
- Foredrag
- Populærvitenskapelige foredrag, artikler og publikasjoner
- Film
- Nettpublikasjon
- DKS-opplegg

Pågående forsknings- og dokumentasjonsprosjekter

Forskningsprosjekter:

- 2018-2022 Intangibilization, Materializations and Mobilities of Kven Heritage: Contemporary Articulations in Fields of Family, Museums, and Culture Industry (IMMKven). Prosjekteier UiT- Norges arktiske universitet. Prosjektet blir formidlet som vandreutstilling med lokal forankring: Formidling, samhandling og flerstedlig dialog om forskning på kvensk/norskfinsk kulturarv (IMMKven)
- 2018-2022 Minoritet og kulturelt mangfold-nettverkets prosjekt «Uenighetsfelleskap. NTRMs er med i nettverket med prosjekt «Tre stammers møte og uenighetsfelleskap».

Dokumentasjonsprosjekter:

- Rollespill om forforskning i Nord-Troms. Samarbeid med Senter for nordlige folk og Halti kvenkultursenter.
- Utstilling: «Fortellinger fra krigen»
- Kulturminneregistreringene av samiske og kvenske kulturminner i Kvænangsbotn og Navtidalen. Samarbeid med verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navtidalen LVO 2019-2020
- Forprosjekt. Årøyholmen sammen med Sametinget, Senter for nordlige folk og fylkeskommunen

Planlagte prosjekter

- Utstilling om Anders Larsen 2020
- Utstilling om mineraler og gruvedrift i Nord-Troms, samarbeidsprosjekt med flere institusjoner 2020-
- Oppheim-dokumentasjonsprosjekt 2020-
- Villakssenter 2020-
- Lyngshest 2020- , videreføring av et tidligere prosjekt
- Utstilling/prosjekt om vann i Nord-Troms, samarbeidsprosjekt med flere institusjoner 2021
- Utstilling om døden, flerårig større prosjekt
- Museet samkjører utstillingstemaer i 2023 og 2024 sammen med Halti naturparksenter og Halti kvenkultursenter

Samlinger, arkiv og fagbibliotek

Samlingene skal være en viktig kilde for forskning, dokumentasjon og kunnskap.

Det er viktig at museet tilgjengeliggjør samlinger og arkivmateriale for forskere. Det skal også samles inn forskningsdata til eventuell senere bruk.

Museet vil tilrettelegge for at institusjoner og privatpersoner utenfor museet kan utføre forskningsarbeid eller ta mastergrad på grunnlag av museets materiale. Dette vil bli lettere når materialet er digitalt tilgjengelig.

NTRMs eget fagbiblioteket bidrar til å finne fram relevante publikasjoner og kvalitetssikre referanselister osv.

Litteratur

ICOM. *Museumsetiske regelverk*. (2011). Oslo: Norsk kulturråd.

Stortingsmelding 49. (2008-2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling og fornying*. Oslo: Kultur og kirkedepartementet.

Stortingsmelding nr. 25 (2016-2017). *Humaniorameldingen*. Kunnskapsdepartementet.

NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning): *Definisjoner og klassifiseringer*. <https://www.nifu.no/fou-statistiske/fou-statistikk/om-fou/definisjoner-og-klassifiseringer/fou-typer/>